

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ
ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПУБЛІЧНИХ
ПРАВОВІДНОСИН**

**Матеріали
Всеукраїнського
науково-практичного семінару**

27 квітня 2021 року

**Дніпро
2021**

УДК 340.111.5

А – 43

Рекомендовано до друку Вченою Радою ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет» від 27 травня 2021 р.,(протокол № 10)

А-43 Актуальні питання матеріальних та процесуальних відносин: матеріали Всеукр. наук.-практ. семінару (Дніпро, 27 квітня 2021 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. 73 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару «Актуальні питання матеріальних та процесуальних відносин» (27.04.2021), у роботі якого взяли участь науково-практичні працівники, практичні працівники, а також здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичного семінару надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук., доц. **Олег КИРИЧЕНКО**, канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА**, канд. юрид. наук **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**.

© ВНПЗ ДГУ, 2021

© Автори, 2021

Стрижак Дмитро Ігорович
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ.....35

Черноп'ятов Станіслав Володимирович
ЩОДО НАСЛІДКІВ ПРОПУСКУ СТРОКУ ЗВЕРНЕННЯ ЗА
ПРИЗНАЧЕННЯМ ДОПОМОГИ ПРИ НАРОДЖЕННІ ДИТИНИ З
ПОВАЖНИХ ПРИЧИН У СВІТЛІ ПРАВОВИХ ВИСНОВКІВ
ВЕРХОВНОГО СУДУ.....38

**Теоретико-прикладні проблеми
адміністративного судочинства**

Власенко Інна Вікторівна
ПРАКТИКА ВЕРХОВНОГО СУДУ У СПРАВАХ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ
ПОСТАНОВИ ПРИВАТНОГО ВИКОНАВЦЯ ПРО ВІДКРИТТЯ
ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....42

Лежнєва Тетяна Миколаївна
СПІВВІДНОШЕННЯ ВИТРЕБУВАННЯ ДОКАЗІВ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДОКАЗІВ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....49

Сахарова Катерина Олександрівна
МЕДІАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСУДОВОГО ПРИМИРЕННЯ СТОРІН В
АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ.....52

Сомсіков Костянтин Володимирович
ЗАХИСТ ПРАВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ
СУДОЧИНСТВІ.....59

Татарінов Віктор Іванович
ПОНЯТТЯ, ЕЛЕМЕНТИ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ.....63

**Сучасні проблеми та виклики
міжнародного публічного права**

Акімов Михайло Олександрович
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ДЕЯКИХ ЗАБОРОН
ПОРУШЕННЯ ЗАКОНІВ ВЕДЕННЯ ПОВІТРЯНОЇ ВІЙНИ.....66

Корсунська Вікторія Валентинівна
ПРИНЦИП РІВНОСТІ ТА ПРИНЦИП НЕДИСКРИМІНАЦІЇ У ПРАВІ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ.....69

Татарінов Віктор Іванович
*старший викладач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету*

ПОНЯТТЯ, ЕЛЕМЕНТИ ТА ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОЗОВУ

Органи державної влади (місцевого самоврядування), їх посадові особи, вступаючи в правовідносини з фізичними та юридичними особами, часто порушують права і законні інтереси останніх. У зв'язку з цим виникає публічно-правовий спір, для вирішення якого у державі повинен бути правовий механізм захисту громадян та господарюючих суб'єктів від незаконних або необґрунтованих дій і актів суб'єктів публічної влади.

Найбільш ефективним засобом захисту і відновлення порушених прав і законних інтересів є інститут судового розгляду. Конституція України, ст. 55 гарантує кожному судовий захист його прав і свобод. Це означає, що усі рішення, дії (бездіяльність) органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб можуть бути оскаржені до суду.

Оскарження здійснюється відповідно до ст. 5 Кодексу адміністративного судочинства, де зазначено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист. Таким чином виникає правовий, а саме публічно-правовий спір. Інформація, щодо публічно-правового спору міститься в документі, якій має назву адміністративний позов. Саме він активізує діяльність юрисдикційного органу з вирішення спору про право і тим самим по захисту порушеного суб'єктивного права або законного інтересу.

На сьогоднішній день законодавець не дає чіткого та однозначного поняття адміністративного позову. В раніше діючому, від 06. 07. 2005 році Кодексі адміністративного судочинства України (далі – КАСУ), у п. 6 ч. 1 ст. 3 було дано визначення цього поняття, а саме «Адміністративний позов – звернення до адміністративного суду про захист прав, свобод та інтересів або на виконання повноважень у публічно-правових відносинах».

Нині чинний КАСУ виключив це поняття з ст. 4, де визначаються терміни, які використовуються в кодексі, не розкривається також це поняття детально в інших статтях кодексу. Можливо це і є однією з причин, що цей інститут й досі залишається мало дослідженим фахівцями в юридичній літературі, навколо якого ми бачимо напружену дискусію.

Так, деякі дослідники наполягають на тому, що поняття «адміністративний позов» має два значення: процесуальний зміст тому, що дія пов'язана з зверненням до суду, це по-перше, по-друге – цей інститут має и

матеріальне значення, є матеріальна вимога позивача до відповідача. Другі вчені, не поділяє цієї позиції, виходять з того, що це поняття має цілісний зміст і поділ його на два значення – помилково. Третя точка зору зводиться до того, що поняття «адміністративний позов» має цілісний характер і тому має тільки процесуальний зміст.

Ми розглядаємо структуру адміністративного позову як складну, але також і як нерозривну єдність двох його сторін: процесуально-правову та матеріально-правову.

Процесуально-правовою стороною позову є вимога позивача до суду про захист порушеного або оспорюваного права, одночасно вимога до суду супроводжується вимогою також до відповідача. Вимога повинна мати визначені об'єктивні передумови. До них можна віднести: підвідомчість позовної заяви даному адміністративному суду; наявність відповідача або позивача; не пропущені строки звернення до адміністративного суду. Саме через процесуально-правову сторону позову відображається право позивача на звернення до адміністративного суду за захистом порушеного або такого, що може бути порушене, конкретним суб'єктом владних повноважень суб'єктивного права.

Матеріально-правова сторона позову – це спірна вимога позивача до відповідача, без якого не може бути позову. Суть матеріально-правової концепції в тому, що кожному суб'єктивному праву притаманний позов як право на його здійснення. Сам по собі позов же не є чимось самостійним, він властивий праву як складова частина або властивість самого права.

Спірна вимога повинна мати певні суб'єктивні передумови, а саме: наявність у особи адміністративної процесуальної правосуб'єктності; особа повинна бути впевненим, що його права, свободи чи інтереси у сфері публічно-правових відносин порушено і потребують захисту в адміністративному суді. Матеріально-правова сторона позову відображає право на задоволення позову.

Розкриваючи поняття адміністративний позов не можна залишити без уваги елементи позову, як його складові частини. Елементи адміністративного позову визначають зміст позову та є засобами індивідуалізації кожного конкретного позову, тому що саме своїми складовими (елементами) один позов відрізняється від іншого.

Адміністративний позов складається з трьох елементів, які визначають його зміст. Такими елементами є: підстава, предмет і зміст позову, ст. 160 КАСУ.

Підставу позову складають юридичні факти, на яких позивач обґрунтовує свої позовні вимоги до відповідача.

Предмет позову складають матеріально-правові вимоги позивача до відповідача. Предмет позову складає саме ту частину позову, яка характеризує його матеріально-правову сторону.

Зміст позову – це зазначена позивачем форма судового захисту, за якої позивач вимагає від суду прийняти певне рішення суб'єктом владних

повноважень, яке: скасує або визнає нечинним рішення відповідача; зобов'яже його прийняти рішення або вчинити певні дії; утриматися від вчинення певних дій.

Аналізуючи чинне законодавство, судову практику та правову літературу можна визначити, що за способом процесуального захисту адміністративні позови поділяються на: зобов'язуючі; установчі та застосовні позови.

Зобов'язуючі позови, які спрямовані на примусове здійснення вимог позивача. У них позивач вимагає від суду зобов'язати відповідача виконати (утриматися) від певних дій, рішень.

Установчі позови, спрямовані на підтвердження судом наявності чи відсутності легітимності нормативних актів чи повноважень осіб, які беруть участь у справі.

Застосовні позови, спрямовані на примусове забезпечення виконання вимог законодавства за зверненням до суду суб'єкта владних повноважень.

На підставі вищевикладеного, можна зробити висновок, питання щодо поняття «адміністративний позов», його дослідження та тлумачення є складним та потребує подальшого детального визначення. В законодавстві та правовій літературі не існує єдиного підходу до визначення позову. Можна зазначити три варіанта підходу до визначення адміністративного позову: процесуально-правовий, матеріально-правовий та процесуальний. Жоден аспект цієї проблеми не може бути визначений остаточно. Це стосується як самого поняття «адміністративний позов» так і його елементів та видів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Картузова І. Поняття, елементи та види адміністративного позову. *Юридичний Вісник*. 2013. № 3. С. 94-100.
4. Лученко Д. Адміністративний позов як процесуальна форма захисту прав фізичних та юридичних осіб в адміністративному судочинстві. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 4. С. 90-98.
5. Ківалов С. Право на звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом: проблеми теорії і правового регулювання. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 59. С. 7-20.
6. Константий О. До проблеми поняття та видів адміністративного позову як засобу захисту прав і законних інтересів у публічно-владній сфері. *Підприємство, господарство і право*. 2012. № 4. С. 90–93

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ
ПУБЛІЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Матеріали

Всеукраїнського науково-практичного семінару

(27 квітня 2021 року, ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»)

Оригінал-макет – *Мірошник А.Д.*